

CUVÎNT ÎNAINTE

Volumul de față "Cercetări Numismatice" - al treilea din seria acestei publicații - este editat de Muzeul Național de Istorie în cadrul amplelor manifestări prilejuite de sărbătorirea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat condus de Burebista și în împlinirea celui de al XV-lea Congres Internațional de științe istorice ce va avea loc la București în luna august 1980.

Publicația "Cercetări Numismatice" deși nu dispune de o mare tradiție, și-a cucerit un binemeritat prestigiu în rândul oamenilor de știință, ca și a unui larg public. Ea însușește atât contribuții ale specialiștilor din Muzeul Național, cât și ale altor numismați din institute și muzee de profil.

Prima parte a volumului cuprinde studii de numismatică ce abordează o vastă problematică privind monedele grecești, geto-dacice, bizantine. De asemenea sînt analizate unele caracteristici ale circulației monetare în evul mediu și în epoca modernă pe teritoriul patriei noastre în contextul socio-economic al vremii lor.

Sînt relevate în același timp aspecte din viața economică și politică a poporului român, legăturile comerciale cu zonele mai învecinate sau mai îndepărtate.

Se evidențiază circulația concomitentă în interiorul arcului carpatic a drahmelor cetăților ilirice, a tetradrahmelor thasiene și a monedelor romane republicane, subliniindu-se intensitatea comerțului cu lumea greacă și romană.

Studiul asupra tezaurului de monede de tip Filip III scoate în evidență un tip monetar aparte în cadrul imitațiilor după monedele greco-macedonene care au circulat pe teritoriul Daciei, avînd ca prototip monedele de tip Filip III. Se aduc astfel noi dovezi privind folosirea de către geto-daci a unui sistem monetar din cele mai evoluat. În același timp se face și o analiză a situației economice monetare a Daciei în sec. I e.n., urmărindu-se căile și modul de pătrundere a monedei romane în Dacia acelei epoci.

Cercetînd amănunțit importante loturi de monede descoperite în Dobrogea de nord, datînd din perioada ulterioară reformei monetare a lui Alexios I Comnenul, în studiul "Unele aspecte ale circulației monetare din zona Gurilor Dunării" se demonstrează existența unor așezări stabile în această parte a țării, viața economică neîntreruptă care a pulsat aici.

Valorificînd materialul numismatic descoperit în raza șantierului

arheologic Păcuiul lui Soare, sînt aduse contribuții interesante ce duc la concluzia identificării lui Ioan Terter cu Ivenco fiul lui Dobrotici și se întreprinde o cercetare amănunțită a trăsăturilor monedelor despota-tului de Dristra de la sfîrșitul sec. al XIV-lea.

Seria materialelor de numismatică medievală începe cu două arti-cole despre monedele lui Petru Mușat, valorificîndu-se în primul un te-zaur de la acest domnitor moldovean, păstrat la Cabinetul Numismatic din Berlin, rod al schimbului de experiență organizat de muzeul nostru cu muzeele din alte țări, iar în al doilea sînt puse în evidență emisiuni monetare mai rare ale Moldovei de la începuturile activității statului me-dieval al lui Petru Mușat.

Alte articole sînt dedicate circulației monetare din Țara Româneș-că, printre care mai important este studiul dedicat emisiunilor moneta-re ale lui Dan II. Acestea constituie un argument pentru sublinierea po-liticii antiotomane a domnitorului valah. Pentru prima oară se face o ti-pologie a monedelor sale.

De asemenea, sînt prezentate în volumul de față unele aspecte ale dezvoltării economice a Țării Românești de la sfîrșitul sec. al XVIII-lea prin valorificarea unui tezaur de monede turcești păstrat în colecțiile Mu-zeului Național de Istorie din București sau din perioada premergătoare Unirii Principatelor, păstrate la Muzeul de Istorie a Municipiului Bu-curești.

Volumul de față cuprinde studii consacrate preocupărilor de nu-mismatică ale lui V.A. Urechie. De asemenea, se aduc date noi privind unele descoperiri monetare antice, bizantine și medievale, prin valori-ficarea cercetărilor de arhivă sau de teren, utile unor viitoare lucrări de sinteză privind dezvoltarea civilizației materiale pe aceste vechi me-leaguri românești.

În a doua parte a volumului sînt cuprinse materiale din domeniul medalisticii. Astfel sînt valorificate piese păstrate în colecția Muzeului Național, ca: unele medalii inedite obținute de artiști români la diferite concursuri în a doua parte a secolului trecut sau medalii și plachete oglindind participarea României la Expoziții internaționale la sfîrșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea. De asemenea, sînt prezentate trei expoziții internaționale de medalistică - poloneză, sovietică și ce-hoslovacă - găzduite de Capitala României la sfîrșitul anului 1979 și în-ceputul anului 1980.

Studiile de sigilografie fac obiectul celei de a treia părți a volu-mului de față. Astfel, în primul studiu se prezintă unele sigilare inedite din sec. XIV-XVIII aflate în colecția Muzeului Național din București, iar în al doilea sînt studiate unele sigilii sătești din fostul Comitat Arad, îndeosebi pe baza studiului documentelor de arhivă.

Volumul se încheie cu cîteva recenzii pe marginea unor lucrări și articole de specialitate apărute în țară și străinătate.

Materialele ce formează prezentul volum pun în valoare piese pro-venite din șantierele arheologice, din descoperiri întîmplătoare, din a-

achiziții și donații provenite din colecțiile particulare, contribuind pe această cale la îmbogățirea tezaurului de informații din domeniul istoriei în general și al numismaticii, medalisticii și sigilografiei în special.

Prof.dr.FLORIAN GEORGESCU
Directorul Muzeului Național de Istorie

AVANT PROPOS

Le présent volume des "Recherches Numismatiques" - le troisième de la série de cette publication - est édité par le Musée National d' Histoire de la R.S. de Roumanie au cadre des amples manifestations occasionnées par la célébration des 2050 ans depuis la création du premier État dace centralisé conduit par Burebista et en honneur du XVe Congrès International des sciences historiques, qui aura lieu à Bucarest en Août 1980.

La publication des Recherches Numismatiques quoiqu'elle ne joui pas d'une riche tradition a déjà gagné un prestige mérité aux rangs des hommes de science et aussi du grand public. Elle comprend ainsi les contributions des spécialistes du Musée National d' Histoire et aussi celles des autres numismates des instituts et des musées spécialisés.

La première partie du volume comprend des études de numismatique qui abordent des questions concernant les monnaies grecques, gétodaces et byzantines. On fait aussi l'analyse de certaines caractéristiques de la circulation monétaire au Moyen Âge et durant l'époque moderne sur le territoire de notre partie dans le contexte socio-économique des dites époques.

On relève en même temps des aspects de la vie économique et politique du peuple roumain, les liaisons commerciales avec les zones plus ou moins éloignées.

On met en évidence la circulation concomitante à l'intérieur de l'arc carpathique des drachmes des cités illyriennes, des tétradrachmes thasiennes et des monnaies romaines républicaines et on souligne l'intensité du commerce avec le monde grec et romain.

L'étude sur le trésor de monnaies du type Philippe III met en évidence un type monétaire particulier au cadre des imitations d'après les monnaies grecque-macédoniennes qui ont circulé sur le territoire de la Dacie, dont le prototype étaient les monnaies du type Philippe III. On prouve à nouveau de cette façon, l'emploi par les Gétodaces d'un système monétaire des plus évolués. On fait, en même temps, une analyse de la situation économique monétaire de la Dacie, au Ier siècle n.è par l'étude des voies et de la manière de pénétration de la monnaie romaine en Dacie pendant la même époque.

L'investigation détaillée des importants lots de monnaies découvertes au nord de la Dobroudja, datant de la période ultérieure à la réforme monétaire d'Alexios Ier Comnène, faite dans l'étude "Certains aspects de la circulation monétaire dans la zone des Bouches du Danube"

démontre l'existence des établissements stables dans cette zone du pays et la vie économique ininterrompue y présente.

Par la mise en valeur du matériel numismatique découvert sur l'étendue du chantier archéologique de Păcuil lui Soare ont été apportées des contributions intéressantes qui permettent d'identifier Jean Tertre avec Ivanco, fils de Dobrotici et on a entrepris une recherche détaillée sur les caractéristiques des monnaies du despote de Dristra à la fin du XIVe siècle.

Les matériaux de numismatique médiévale débutent avec deux contributions sur les monnaies de Pierre Mușat, par la mise en valeur dans la première étude d'un trésor provenant de ce prince moldave qui se conserve au Cabinet Numismatique de Berlin, - ce qui représente le fruit de l'échange d'expérience organisé par le Musée National d'Histoire avec les musées d'autres pays - et dans la seconde étude par la mise en évidence des émissions monétaires plus rares de la Moldavie qui datent du début de l'activité de l'État médiéval de Pierre Mușat.

D'autres articles sont dédiés à la circulation monétaire en Valachie, parmi lesquels se détache l'étude sur les émissions monétaire de Dan II, puisque les dites émissions constituent un argument pour souligner la politique anti-ottomane du prince valaque. Pour la première fois on fait la typologie de ses monnaies.

On présente aussi dans ce volume quelques aspects concernant le développement économique de la Valachie à la fin du XVIIIe siècle par la mise en valeur d'un dépôt de monnaies turques qui se trouve dans les collections du Musée National d'Histoire de Bucarest ou de la période antérieure à l'Union de Principautés, monnaies qui se conservent au Musée d'Histoire du Municipie de Bucarest.

Le présent volume comprend aussi des études consacrées aux préoccupations de numismatique de V.A.Urechia à côté de nouvelles données concernant certaines découvertes monétaires antiques, byzantines et médiévales obtenues par la mise en valeur des recherches dans les archives ou in situ, utiles pour les futurs travaux de synthèse sur le développement de la civilisation matérielle dans ces anciens parages roumains.

La seconde partie du volume comprend des matériaux sur la numismatographie. C'est comme ça qu'on met en valeur des pièces conservées dans les collections du Musée National comme par exemple: quelques médailles inédites obtenues par les artistes roumains aux différents concours pendant la deuxième moitié du siècle passé ou des médailles et des plaquettes qui reflètent la participation de la Roumaine aux Expositions internationales à la fin du XIXe siècle et au début du XXe siècle. On présente aussi trois expositions internationales de numismatographie: polonaise, soviétique et tchécoslovaque, hébergées par la capitale de la Roumanie à la fin de 1979 et au début de 1980.

Les études de sigillographie font l'objet de la troisième partie du présent volume. Dans la première étude on présente les bagues sigil -

'laires inédites, datées aux XIVe - XVIIIe siècles qui se trouvent dans les collections du Musée National de Bucarest et dans la deuxième on étudie quelques sceaux villageois de l'ex-Comitat Arad, spécialement à base des documents d'archive.

Quelques comptes-rendus sur certains travaux et articles de spécialité récemment parus à l'intérieur et à l'étranger constituent la partie finale du volume.

Les matériaux qui forment le présent volume mettent en valeur des pièces qui proviennent des fouilles archéologiques, des découvertes faites par hasard, des acquisitions ou des donations provenant de certaines collections particulières et contribuent de cette façon à l'enrichissement du trésor d'informations dans le domaine de l'histoire en général et de la numismatique, numismatographie et sigillographie en particulier.

Prof.dr.FLORIAN GEORGESCU

Directeur du Musée National d'Histoire

FOREWORD

The present volume of "Numismatic Researches" - the third one in the series of this periodical - is published by the National History Museum, as part of the ample manifestations held in honour of the celebration of 2,050 years from the setting up of the first centralized Dacian state and also as a wellcoming manifestation in honour of the 15th International Congress of Historical Sciences, which will take place in Bucharest, in August 1980.

The periodical "Numismatic Researches", though not enjoying a long tradition, has already won a well-deserved prestige both among men of science and among a large audience. It sums up studies of the specialists from the National History Museum as well as of other numismatists from institutes and museums of the same type.

The first part of the volume includes a series of numismatic studies dealing with a wide area of problems concerning Greek, Geto-Dacian and Byzantian coins. Different distinctive traits of coin currency in the Middle Ages and in the Modern Epoch in the territory of our country are also analysed and integrated into the socio-economical context of their time.

At the same time are revealed different aspects concerning the economical and political life of the Romanian people, its commercial bonds with neighbouring and more remote regions.

Thus is rendered evident the concomitant currency within the Carpathian bow of the drachma issued by the Illyrian cities, of the Thasian tetradrachma and of the Roman Republican coins, accent being laid on the intensity of trade relations with the Grecian and Roman world.

The study concerning the coins hoard of the type Filip III renders evident a peculiar monetary type among the Grecian-Macedonian coin imitations - whose prototype was the Filip III - type coin - which have been in circulation in the Dacian territory. Thus, new proofs point out that the Geto-Dacians had in use one of the most advanced monetary systems of the time. At the same time is analysed the monetary - economical context in Dacia in C 1 A.D., searching to elaborate on the ways and manner of the Roman coin penetration in Dacia.

The important monetary batches discovered in North Dobroudja, dating from the subsequent period to the currency reform of Alexios I Comnen, are thoroughly analysed in the study entitled "Some aspects concerning coin-currency in the Danube-Mouths zone", which demonstrates the existence of stable settlements in this part of the country and of an uninterrupted economical life throbbing here.

Turning to good account the numismatic material discovered within the "Păcuil lui Soare" archeological site, interesting contributions lead to the identification of Ioan Terter to Ivanco, son of Dobrotici, and a detailed study is entered upon concerning the characteristics of the coins issued by the Drista despot at the end of the 14thc.

The series of medieval numismatic materials is opened by two studies about the coins of Petru Mușat; the first one deals with the coins hoard of this prince, now in the custody of the Numismatic Cabinet in Berlin, as a result of the exchange of experience organized by our museum with museums in other countries; the second one points out to the scarce monetary issues during the outset period of the medieval state of Petru Mușat.

Other studies deal with coin currency in Wallachia, the most important one referring to Dan's II monetary issues. These issues represent an evidence for the underlining of the anti-ottoman politics held by the Vlach prince. It is for the first time that a typology of his coins is done.

This present volume also illustrates some aspects of the economical development of Wallachia at the end of the 18th c. or during the precursory period to the Union of the Principalities, turning into good account a Turkish coins hoard belonging to the collections of the Bucharest History Museum or other pieces in the custody of the National History Museum in Bucharest.

The volume also includes studies devoted to V.A.Urechia's numismatic researches. At the same time, studying records or materials on the spot, new data have been supplied in connection with some discoveries of antique, Byzantine and medieval coins, which will be useful for future syntheses concerning the development of the material civilization in these ancient Romanian regions.

The second part of the volume includes several materials referring to the study of medals. Thus, different pieces belonging to the National Museum collections are presented such as: unpublished medals conferred on Romanian artists at different competitions during the second half of the last century, or medals and plaquettes illustrating Romania's participation in International Exhibitions at the end of the 19th century and the beginning of the 20th. Three international medal exhibitions are also presented - the Polish, the Russian and the Czechoslovakian ones - organized in the capital of Romania at the end of 1979 and the beginning of 1980.

Sigillography studies are included in the third part of this volume. Thus a first study presents unpublished seal rings from the 14th-18thc., belonging to the collections of the National History Museum in Bucharest, while a second one deals with village seals from the former Arad County, especially based on records study.

At the end of the volume are to be found several reviews of different writings and studies edited in the country and abroad.

The studies included in the present volume turn into good account

different pieces resulting from archaeological sites, fortuitous discoveries, acquisitions or donations proceeding from private collections, thus contributing to the enrichment of the information thesaurus in the domain of history in general, and more especially in those of numismatic, medal study and sigillography.

Prof.dr.FLORIAN GEORGESCU

.Director of the National History Museum